

Nedėlis Laiskrasčiai
"LIETUVA"
 Išeina kas penktą dieną, Chicago, Ill.
 Prenumerata ant metų
 Amerikiečiai \$2.00
 Užsieniečiai \$3.00
 "Lietuva" spaudžia Kragas, Konstitucijos ir kitokius dalykus lietuviškai, rusiškai ir angliai.
 Užsienietis "Lietuvą" reikia draugai ir prenumeratą priklauso. Priešaisdami prašius adresuokite taip:
A. OLSZEWSKIS,
 924 33rd St., Chicago, Ill.
 Sub-Station No. 60.

The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
 Published every Friday, at Chicago, Ill.
 Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.
 Subscription \$2.00 per year.
 All communications must be addressed to:
A. OLSZEWSKIS,
 924 33rd St., Chicago, Ill.
 Sub-Station No. 60.

Nr. 2

CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 12 Sausio (January) 1900 m.

Metas VIII

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Politiszkos žinios.

Amerika.

Laikrasčiai garsina, buvęs prezidentas McKinley atsisakė priimti filipiniečių pasiuntinius atkakusius į Ameriką ant tarybų kaslin užbaigimo nereikalingų kraujo praliejimų. Laikrasčiai prezidento partijos sako, kad laikas tarybų jau praėjo, dabar Amerikos raudas reikalauja vien visiško pasidavimo filipiniečių. Jeigu filipiniečiai geidė tarybų ir susitaikymo, tai galėjo būti daryti, kada buvo prezidento išsiųsta ant Filipinų salų teip vadina filipinietis komisija, sako prezidento partijos, arba teip vadinamų imperijalistų laikrasčiai. Ne vis vienok ir Amerikoje teip tiki, ne visi ir čia sutinka su senariis prezidento sutvertos filipinietis komisijos, kurie sugrįžę po kelių savanaučių teiravimosi atgal, visai niekina filipinietis ir jų vadovą Aguinaldą. Štai sugrįžęs iš nelaisvės amerikietis leitenantas Gillmore iš filipiniečių vadovą stato augščiau, bet peikia kitus vadovus.

Išmintingose amerikų dalis pripažįsta, kad galima suvaldyti filipiniečių pasikėlimą, kadangi amerikų pajėgos daug didesnės, ginklai jų geresni. Bet kas bus toliau iš suvaldymo? Amerikų suvaldyti, bet neužganėdinti filipinietis pasinaudojęs kiekvienos progos ant naujo pasikėlimo; reikis ant salos wisada laikyti mažiausiai 100000 amerikų, o tuom tarpu iki šiol Amerikoje po ginklu laikė jų vos ketvirtą dalį to skaitliaus; taigi nesitaikant prie norų Filipinų gyventojų, Amerikai atseis keturis padidinti išdavimus ant užlaikymo kariaunos, kas ant metų sieks kelių desimčių milijonų doliarų. Ir dabar nuo suvaldymo pasikėlimo amerikoni atstovai dar toli. Net pacioj Manillej susekė rengiamą filipiniečių pasikėlimą. Sukalbinėjai buvo sutarę užmūstyti jenerolą Otis ir kitus amerikietis wiršinikus. Dabar rods filipiniečiai paleido amerikietis nelaisvius, bet kiti vadovai, ne galėdami jų laikyti, tiesiog paskerdė, bent teip sako amerikietis laikrasčiai, kuriems vienok ne wisada galima tikėti. Pietus nuo Manillės, provincinjoj Cavita dabar pasitaiko tankiai susimūšimai. Musyje po Imus amerikoni likosi užmūstyti, o paszauti, taigi teip daug kaip nuo seniai ne atstiko.

Laikrasčiai praneša, buvęs amerikoni užėmė salą Ila, netoli didelės salos Borneo, kurios buvę salanties noriai pasiduoda amerikų valdžiai. Žinia ta turbūt jau išsismisla amerikietis reporteri, kadangi sala Borneo prieguli Holandijai, tai jos be karės su ta wiespatyste amerikoni ne gal paimti. O kad holandiečiai ne trūksta narsumo, tai wiši mato ant karės Anglijos su pietinės Afrikos republikoms, kurių gyventojai yra holandizki isseiwiai. Su Holandija karė galėtu but sunkesni negu su nuwargusia Ispanija.

Pietini Afrika.

Sawo newa pergalėms ant karės lauko pietinėj Afrikoj anglizki jenerolai mėgsta girtiesi, bet isz to ne dideli nauda, kadangi greitai ateina teisingos žinios ir swietas dadiu, kad ne buvo isz ko girtiesi, pradeda wisai netikėti anglizki jenerolų žinioms. Kaip su kitis musiziais jau pirmiau buvo, kuriuos anglizski jenerolai garsino kaipo didesni pergalės burų, bet pasirodė, kad pergalės

isttikro buvo, bet ne anglijonų tik burų pusėj; teip jau pasirodė ir su musiziu po Colensberg. Jenerolas Frech pagarsino, buvę jis sumusė burus po szituom miestu ir buvę miestą užėmė, bet Colensburg, kaip buvo burų rankose, teip ir pasilieka, o anglizskas jenerolas reikalauja kuo greiciausiai pastiprinimo. Pastiprinimą jam atsuntė, bet wisgi jis nė žingsnio arciaus prie miesto Colensburg nepriartinio, o kas swarbiausia, kad norėdamas nustumti burus nuo kalwų, likosi ir susitaikymo, tai galėjo būti daryti, kada buvo prezidento išsiųsta ant Filipinų salų teip vadina filipinietis komisija, sako prezidento partijos, arba teip vadinamų imperijalistų laikrasčiai. Ne vis vienok ir Amerikoje teip tiki, ne visi ir čia sutinka su senariis prezidento sutvertos filipinietis komisijos, kurie sugrįžę po kelių savanaučių teiravimosi atgal, visai niekina filipinietis ir jų vadovą Aguinaldą. Štai sugrįžęs iš nelaisvės amerikietis leitenantas Gillmore iš filipiniečių vadovą stato augščiau, bet peikia kitus vadovus.

Išmintingose amerikų dalis pripažįsta, kad galima suvaldyti filipiniečių pasikėlimą, kadangi amerikų pajėgos daug didesnės, ginklai jų geresni. Bet kas bus toliau iš suvaldymo? Amerikų suvaldyti, bet neužganėdinti filipinietis pasinaudojęs kiekvienos progos ant naujo pasikėlimo; reikis ant salos wisada laikyti mažiausiai 100000 amerikų, o tuom tarpu iki šiol Amerikoje po ginklu laikė jų vos ketvirtą dalį to skaitliaus; taigi nesitaikant prie norų Filipinų gyventojų, Amerikai atseis keturis padidinti išdavimus ant užlaikymo kariaunos, kas ant metų sieks kelių desimčių milijonų doliarų. Ir dabar nuo suvaldymo pasikėlimo amerikoni atstovai dar toli. Net pacioj Manillej susekė rengiamą filipiniečių pasikėlimą. Sukalbinėjai buvo sutarę užmūstyti jenerolą Otis ir kitus amerikietis wiršinikus. Dabar rods filipiniečiai paleido amerikietis nelaisvius, bet kiti vadovai, ne galėdami jų laikyti, tiesiog paskerdė, bent teip sako amerikietis laikrasčiai, kuriems vienok ne wisada galima tikėti. Pietus nuo Manillės, provincinjoj Cavita dabar pasitaiko tankiai susimūšimai. Musyje po Imus amerikoni likosi užmūstyti, o paszauti, taigi teip daug kaip nuo seniai ne atstiko.

Laikrasčiai praneša, buvęs amerikoni užėmė salą Ila, netoli didelės salos Borneo, kurios buvę salanties noriai pasiduoda amerikų valdžiai. Žinia ta turbūt jau išsismisla amerikietis reporteri, kadangi sala Borneo prieguli Holandijai, tai jos be karės su ta wiespatyste amerikoni ne gal paimti. O kad holandiečiai ne trūksta narsumo, tai wiši mato ant karės Anglijos su pietinės Afrikos republikoms, kurių gyventojai yra holandizki isseiwiai. Su Holandija karė galėtu but sunkesni negu su nuwargusia Ispanija.

Anglijonai lyg tyczia dabar pradėjo erziniesi sa Wokietija. Ne seniai jie suėmė portugalizskame porte wokizką pacztinį laiwa "Bunderath". Tuojau po tam ant Randonų jurių sulakė laiwa "General", paskui laiwa "Herzog". Tas Wokietijoj baišiai pakėlė nekentimą Anglijos, randas noroms nenoroms priwerstas tapo užklausti Anglijos, dėl kokių priezaszių minėti laiwai likosi suimti swietimuose wandenys, bet užganėdinancio atsakymo ne gawo. Laiwa "General", sulaikyta mieste Adene rois paleido, bet kitu du laiko dar. Anglizski laikrasčiai sako, buvę ant minėtu laiwa buvo luosnoriai, ginklai ir parakas burams; laiwa wienok sawinėjai twirtina, kad tai yra melagizai, kad ja tyczia platina anglizsko rando pasipirkti anglizski ir amerikonizski laikrasčiai. Portugalija teipogė, ant reikalawimo kitų Europos wiespatyszių, pakėlė protestą prieš suėmimą wokizsko garlaidio jai prigulincizame porte. Ji užsigina, buvę padariusi sutarimą su Anglija kaslink pardawimo waldybų Delagosa užtakos ir sako, kad jeigu atseitui atiduoti kam nors tas waldybas, tai greiciaus, jos pateks Transvaalij negu Anglijai. Dabar ant Terpėminij jurių anglizski karizski laiwai tyko ant maskolizsko laiwo ir nori jį paimti, kadangi jiems pranešė, buvę ant jo esanti ginklai burams paskirti. Jeigu tik Anglija pradės gaudyti ant jurių neutralizskų krasztų laiwas, ką daryti pagal terptautizskus nutarimus ne turi tiesos, tai be abejonės priwers kitas wiespatystes įsikiszi į karę pietinėj Afrikoj, kas turbūt ne iszeitu ant gero Anglijai. Maskolizski laikrasčiai dabar praneša, buvę Europos kietizmo wiespatystės pradėjo tarybas ant priwertimo Anglijos aizskiai pasakyti, kaip toli ji mislyja žengti laulyame terptautizskų nutarimų, po kuriais pati pasiraszė.

Prancuzija.

Prancuzijoj prowa sakalbinįkų priesz randą pasibaigė. Swarbiausius sakalbinįkus senato sudas nubaudė wienus kalėjimu ant 10 metų, kitus gi iszwilijo isz Prancuzijos, kitus gi su wisu isz teiseino. Skaudžiausiai nubasti Deronlede ir Guerin. Nusudyti gaidino maisztais, bet tas gaidizmas neiszwilė: sweikino juos wien artymiausi draugai. Ar ant pasibaigs jau gaudymas sakalbinįkų, dar nežinia. Kalba, buvę po sudu bus teipogsi patraukti jenerolai Mercier ir Roget, bet iki szil minėti jenerolai dar liuosi.

Aprekiziuose nuo Chinų patekusiuose Prancuzijai pakilo maišzai: dai prancuzizskos kariaunos, nutraukusiw toliaus nuo pakranecių, užpuolė teip didelės chiniezių minios, kad prancuzams niezių greitai trauktiesi atgal, bet juos chiniečiai pawijo ir apstojo isz wisu pusiu. Užgimė smarkus musizis, kuriame prancuzai, kaip sako, likosi sumuszi, kritę jų ant muszio lauko 30 kareiwų užmūstyti, o 80 suzeistų.

Prancuzija iszsiuntė karizskus laiwas į San Domingo, kur užgimė nesutikimai su tos republi kos randu.

Italija.

Italijoj priwerstas tapo pasitraukti nuo wietos karės ministeris jenerolas Mirri, kadangi, kaip pasirodė, porą metų atgal wien per užtarimą szito jenerolo, kada buvo iszplėsztas Sicilijos baakas, tapo nuo sudo iszliuosuotas gar sus parlamento pasiantyns Polizolo, kuris, kaip dabar pasirodė,

buvo organizatoriumi ir wirsinįkų italizskų plėszikų, kurio wisoj Italijoj bijojo, kadangi wisur buvo jo sutwertos organizacijos kuopos. Nužiuri jenerolą Mirri, kad jis teipogsi turėjo prigulėti prie Polizolo plėszikų organizacijos, jeigu už jos wadovą užstojo. Ar tas nužurėjimas teisingas, nežinia. Polizolo dabar sėdi kalinij ir isz jo prowas pasirodys, kas isz augstiesnių urėdinių prigulėjo prie plėszikų organizacijos. Ministerių pirmsėdis jenerolas Pelloux dimisiją karės ministerio priėmė ir pats paėmė iš sawo rankas prižiurėjimą karės ministerijos.

Isz Lietuwas.

Padegimai.

Wieną tik 1 d. gruodžio, naktį, mieste Wileiko, Wilniaus gub., buvo du gaisrai, kurie, kaip matyt, užgimė nuo padegimo. Pirmiausiai užsidedė klounas žydo Czernio, o 3 val. ryto teipogsi klounas kito žydo Dikersteino. Laimė dar, kad tą naktį wėjo ne buvo, todėl ir gaisras negalėjo iszsiplatinti labiaus: sudegė tik tos triobos, kurios buvo uždegtos, nors to dalyje miesto, žydų wien apgywentoj, triobos sugrastos, su stoigus dengtais iszdzūwusioms lentoms. Kadangi minėtos triobos užsidedė naktį, kada wisai miesto gywentojai miega, o jose nieks ne gyweno, ne buvo nė galwiji, tai nieks čia ne abejojai, kad ugnis užgimė nuo padegimo. Ant apsisaugojimo ant toliaus nuo padegėjų, žydėliai dabar laiko apmokamus panaktinius sargus.

Kiek Wilniaus gywentojai reikalauja mėsos.

Pagal pagarsintas miesto weterinariu žinias, per 11 mėnesių pereinų metų ant maisto gywentojams atgabenų į Wilnij 14000 ukrainizskų jauzių, isz ko 2300 likos iszweiti į Peterburgą ir į kitus miestus, o likę 11500 papjauti Wilniuje ant maisto gywentojų; taigi iszpuola po 1000 su wirsum jauzių kas mėnesis. Čia wienok ne prikaityti dar papjauti ant maisto wietiniai galwiji, kaip tai: jauzai, karvės, awys, kiaulės, žąsys, antys, wiszotos. Priskaicizus wisą, pasirodys, kad Wilniaus gywentojai kas metą ant mėsos pjauja widutiniškai apie 40000 wisokių naminių gywulių ir paukszių.

Izdawimai miesto Wilniaus.

Ant szijų metų iszdawimai miesto Wilniaus iszskaityti ant 100000 rublių didesni negu buvo pereinuose metuose: pereinų metų ant miesto reikalų iszleido 579 600 rublių; ant szijų metų iszdawimai pasieks 675000 rublių. Pagal gywentojų skaitlių Wilniaus 10 kartų mažesnis už Chicago. Ar gi todėl žingeidu, jeigu musų tėwynės iszetaipilė trūksta daugelio itaisų reikalingų didesniems miestams.

Musztynės.

15 dieną gruodžio pereinų metų, atwaziawę į Wilnij su sawo produktais ukinkjas Giedraicių kaimo Gurstis, matomai gerai pardawė produktus ir isz džiaugsmo ne tik pats pasigėrė, bet dar nugirdė patikus kaimynus. Paskui Gurstis ir jo draugai pradėjo užkabinėti priewius ir nutraukė į mažai policijos dabojaup terpulecį prie Wilkmergės ulyczios, pradėjo musztynes su wėžėjais ir darbiniais dirbančiais ant

kiemo Purto namų. Gurstis, pakui griebęs spatą, su juom perkirto koją iszeinanciam isz kiemo seneliui 65 metų Petkewycziui. Gurstis likosi suaresztuotas, jo suzeistą Petkewyczių reikėjo gabenti į ligonbutį.

Iszwalo nuo sudumų upę Pripetį.

Lietuwoj yra diktai upių, kurios, jeigu butų gerai prižiūromos, palengwintų žmonėms iszweimą produktų; per nedabojimą wienok ir nerupestingumą maskolizsko rando pirma tinkancios botų plaukimui upės tapo sunesztų piesių užtventkos. Ant szijų metų maskolizska kelių ministerija rengiasi iszwalyti nors upę Pripetį ties miestu Mozyriumi, kur yra daugiausiai piesinių sudumų, dėl kurių botai tarp Pinskoj ir Mozyriaus wisai turėjo paliauti waikszių.

Wilniaus darbo namai.

Pagal pagarsintą atskaitą neseniai parengtų Wilniuje beturcziams darbo namų, pereinų metų tuose namuose rado priglaudę 35 wyrizskiai beturcziai ir 26 merginos. Apart tų, minėti namai dawė paszelpą miestie gywenusiems beturcziams: 1382 wyrizskiams ir 2766 moterims. Ant užlaikymo gywenusių namuose ir mieste beturczų iszleido 6450 rublių.

Jawų prekės.

Pereinų sawaitę už lietuwizskus jawus mokėjo Liepofuj: už pudą rugių 70—76 kap.; drėgni pigiaus. Kwiečiai 78—80 kap. Awizos 53—57 kap., geriausios 58—63 kap. Griškai 81 kap.; griukų kruopos 117—118 kap. Žirniai 74—76 kap. Linų sėmens 142—146 kap. Kanapių sėmens 124 kap. Kwietinės klynės stambios 60—62 kap., wjduinės 58—60 kap., smulkios 57—59 kap. Wilniuje mokėjo: už pudą rugių 75—76 kap., awizų 55—60 kap., miežių 80—85 kap., griukų 76—80 kap. Pudas nesudyto swiesto 14 rubl.—14 rubl. 50 kap., suduto 12 rubl.—12 rubl. 50 kap. Pudas kiauilienos 4 rubl.—5 rubl. Pudas szieno 38—43 kap., sziaudų 23—23 kap.

Ypatizskas kysziis sudžiai.

Tankiai girdėt kalbant, buvę lietuwiai neiszwilė; isz tikro wienok pasirodo, kad jiems iszmislumo netruksta, ypacz jeigu nori kam atmonyti. Štai wokizski laikrasčiai isz Prusų Lietuwas paduoda apie szitokį ateitinkimą. Du lietuwiai ukinkjai wieno kaimo netoli Klaipėdos, Prusų Lietuwoj, susiprowėjo. Kadangi abidwi pusi ne gali prowas laimėti, teip atsitiko ir čia: sudžia tik wienam pripažino teisybę. Pralozęs prowa sumislyjo užtai atmokėti sudžiai: per kelias sawaites rinko jis wisokus naminius wabalus, kaip: bambadiurus, blakes, blusas ir utėles ir pririnkęs jų, žinoma gywų, pilną bertainaitį, nusiuntė sudžiai kaipo downą, pridėdamas laiszką, kad jeigu nori, tai tų Diewo gywulių atsigs daugiaus. Padaryti to wienok nesuspėjo, kadangi iszjuokima sudžios litkos suaresztuotas.

Perszwė žmogūdį.

Szimkizcių wulscziuje, Rezeinių paw. gyweno gana turtinoga ukinkjas Užemeckis, kurisai turėjo seserį. Ukiojki atsejo užmokėti seserei dalios 500 rublių, ant ko jis iszdawė jai atsankancizus rasztus. Mergina tą prisiwilio jaunas kaimynas Skricas ir iszwilio nuo jos rasztus. Dasižinojė apie tai brolis, apsekundė

seers suwiliotoją į sudą, kurisai nusudyjo ant metų jaresztantų rotas. Athuwas bausmę, sugrįžo jis namon, bet turėdamas piktumą ant merginos brolio, pasamdė užmnszėj, karisai, atsitikus progai, perszwė Užemeckio paczją; norėjo padaryti tą patį ir su Užemeckiu, bet atlikti ne galėjo, kadangi likosi suaresztuotas netik jis, bet lygiai mergina, kaip ir tas, kuris jį ant užmnszimo pasamdė ir wisus pasodino į kalinį. Isz čia wienok anam žmogūdžiui pasisekė pabėgti. Slapstėsi jis per wisą wasarą po girias ir taikėsi Užemeckį užmnszti, bet tas nepasisekė. Waldžios už suėmimo jo gywo paskyrė 100 rubl. o už užmnsztą 50 rubl. Žinodamas apie tai uradnikas, parengė giriose ablawą ant žmogūdžio ir jį užtikęs, nuszwė, kadangi gywo paimti negalėjo. Žmogūdys mat turėjo karabiną ir kerszyjo preszaus uradniką, jeigu jis bandys artintiesi; taigi uradnikui ne liko nieko daugiaus, kaip ezaut pirma.

A. Szwieistas.

Statistikos reikaluose.

1. Pirmą ir tikrą wertę turinti žemdarbystė: Suwienytose Walstijose statistika sudaryta buvo 1850 m. Sekanti gi žemdarbystės statistika produktų, surinktų 1899 m. atlikta bus berželio mėn. 1900 m.

2. Wieton suraszo keletos farmų ant wienos korciukės dwy, liktame Censuse, kaip tai iki szioj daryta buvo, kiekwiena firma aprupinta bus atskira blanka, ant kurios suraszyti dalykai niekam nebus žinomi apart prisiegdintų departamento urėdnikų. Niekeno wardas nebus publikuotas sujungmėj su aplaikytomis nuo žmonių žiniomis.

3. Mokeszių (taksų) asesorai, kolektoirai ir ekwalizatoriai ne gali tarnauti kaipo enumeratoriai, arba turėtu prieigą prie statistizskų iszkrawimų, arba prie žinių blankose suraszytų.

4. Suwienytose Walstijose yra daugiau kaip 5.000.000 farmų, plantacijų, gywulių augintojų ir sodaunįkų; wisas tas statistikoje paženklinta bus kaipo "farmos".

5. "Farma" wadinasi žemė dirbama arba paskirta žemdarbystei, esanti rankose wienos ypatos kruwoj arba padalyta į dalis.

6. Enumeratorius klaus apie didumą ir wertę kožnos farmos, apie wertę triobų ir apie abelą wertę wisų maszių, padary, wėžimų, pakinkymų etc., ant farmos naudojamų, ir apie daugumą žemės waldomos arba arenduojamos gywentojaus.

7. Jis teipogsi klaus apie wertę žemės, skaitlių akrų dagaizs užsėty, apie skaitlių akrų žemės pagerintos, ne pagerintos ir wisai nedirbamios.

ny, giros, uksupo, džiowytų ir rauzytų waisių, girinių waisių, naminių paukszių ir mėsos produktų ir, abelnai, wisų veikmenų namieje padarytų ar tai ant naminių reikalių nuo farmų 1899 m. ar ant pardawimo.

11. Jeigu koks nors farmerys persikelia nuo farmos pirm paigos waisių suėmimo 1899 m., 1 birželio 1900 m. turi palikti suraszą produktų ir daigų suimtų ant farmos 1899 m., kame tą suraszą paims enumeratorius; tokiu budu statistika jo darbo nebus žuwus. Nuo jo bus reikalausta paduoti enumeratoriui distrikto, kuriame jis gyweno iki 1 birželio 1900 m., daugumą žemės akrų, jų wertę, triobų, maszių, padarytų ir gywulių, ant kurios jis tame laike gyweno.

12. Jeigu kiekwienas farmerys umai pradės rinkti pilniagą suraszą wisų sawo turtų, apie kuriuos enumeratoriams paliepta sudawadyti iki birželio 1900, tai jis ir urėdnikams užsėdys daug bergždžio laiko, o podraug ir wiespatystė atsakančiaz galės tą suraszą sudawadyti.

13. Dwideszimtas szimmetis prasideda su 1 d. sausio 1900 m. Todėl gi szita statistika bus dawada sekanciaz gentekanti apie twirtumą ir padėjimą Suwienytų Walstijų, žengiančių į naują szimtmę. Tos dėl priezasties kiekwienas tegul stengiasi ir rupinasi sudaryti wisą kuo geriausiai ir teisingai: jeigu kiekwienas farmerys teisingai sudarys sawo mantos suraszą, tai surinktos žinios bus labai naudingos kiekwienai walstijai, ir wisai tautai.

Nauji iszradimai.

Japanijoj įwėdė naują žudy mo nusidėjęli budį; japoniečiai paniekino žudydą su elektrika, o griebiasi užtrozskizmo ant nužudymo nuspreztų. Nusidėjęli jweda jie į mažą sandarią uždarytą ruimpą, isz kurio su atsakančioms maszinoms isztraukia orą, o nusidėjęlis, be-jokių skaudėjimų užbaigia gywenimą. Isztraukiamas oro užima tik wiena minutą ir 40 sekundų laiko, taigi įwetatam jį tą ruimpą lieka tik tiek laiko ant gywenimo.

Dwiem prancuzizskiems daktarams isz Paryžiaus, Capelier ir Thiebauth-Blum pasisekė isztraukti isz kraujo arklio maityto per ilgesnį laiką paszaru teip jų praminta. antitiplen serum. Szitas serum, įzirkiztas nors didžiausiems girtuokliams, iszgydo juos greitai, isznaikina trozskulį swaiginanczių gėrymų, sugrąžina, sudrutina per girtuokliawimą apsilpnytą walpą. Su tuom nauju waisiu nuo girtuoklystų darė eiles pasekmingų bandawonių Paryžiaus ligonbuociuose, o dabar paėmė jį ant iszbandymo Berlyno daktarai.

Maskolizska izdo ministerija pagarsino žinias apie spirito produkciją. Maskolijoj už pereinus metus (metai skaitosi nuo 13 d. liepos iki 13 d. liepos). Isz tų žinių matyt, kad spirito produkcija 1896—7 m. siekė 40656000 wiedrų, 1897—8 m. — 39857000 wiedrų, pereinuose gi metuose 40 819000 wiedrų. Isz to sunaudota, taigi iszgerta Maskolijoj 1896 m. 26685000 wiedrų, 1897 m. — 25 377000 wiedrų, pereinų metų 28206000 wiedrų; taigi mat pernai Maskolijoj žmonės iszgėrė ant 2 milijonų wiedrų daugiaus degtinės negu 1897 m., o ant 3 milijonų wiedrų daugiaus negu 1898 m. Kadangi widutinizska wiedo spirito prekę yra 10 rubl., tai pasirodo, kad wisoj Maskolijoj, tame ir Lietuwoj, žmonės supylė į gerkle degtinės už 282060000 rublių. Argi negražas pinigai? Už juos galima buti parengti ir užlaikyti daugiaus paweikslingų mokslinių negu reika.

Pabaigoj lapkričio vienas anglėkšys valijonas užimanė nusidūdyti ypatingu būdu: paeimė jis dinamito patroną, apžioję jį ir padegė. Atsitiko baisi eksplozija, kuri jį sūdraskė; galvos ir vienos rankos wisai ne galima buvo surasti.

Pereitą waserą likosi čia policijanto persautas lietuvis Tamulewyczius, kuris paskui nuo pasowimo pasimirė; jo pati likosi tėwynėj. Dabar jį gali gauti kelis simtus doliarų. Jeigu ilgai ne atsiims jį prigulėčių pinigų, tai juos paims Illinojus sietas. Pažįstami jos teiksis pranešti apie tai. Ant atėmimo pinigų jį gali atsizaukti tiesiog ant mano adreso, kuriai yra szitoks:

Koloski. Assumption, Ill.

Isz Brooklyno N. Y.

Per laidotuves pasimirusio buwuso musų klebono, brolio Chicago prabaszcziaus - kun. Krawczano, sakdami pamokslus kun. Jaksztys ir Žebrys apkaltino mus wisus, Brooklyno parapijonus, buk mes sawo kunigą badu nomarinome. Tas apkaltuimas wienok pasirodė wisai neteisingu. Po pasimirusiam liko daiktai ir apie tai parapijos komitetas pranešė pasimirusio broliui, Chicago prabaszcziai. Tas pet wyskupa pareikalawo sawo brolio palaikų, nors pasimirus atsisakė jį palaidoti, bet kad ne atsiuntė parsiuntimo kasztų, tai žinoma, nieks ne apsiemė jų siųsti sawo kasztus. Kadangi daugiaus su reikalawimais ne atsiliepė, tai parapijos komitetas nusprendė daiktus parduoti. Kada wienok pakėlė kelines, isz kiseniaus pradėjo byrėti pinigų jį pasirodė \$140. Kadangi welionis tėwynėj paliko daug skolų, tai tikimės, kad isz tų pinigų nors dalį skolų dabar iszmokės.

Parapijonas.

Dr. W. Kudirkos Draugystė.

Kaip praneša laikrasciai, Newarko susitwėrė nauja lietuwiszka giedorių draugystė wardo ugoj pereitų metų pasimirusio tautiszko darbinjko Dromuco Kudirkos. Direktorium draugystės yra p. Ereiminas. Mat nes nors po myriui garbiname užsilpnusius darbinjus, bet gywiems nenorime padėti. Paskutiniuose sawo amžiaus metuose a. a. Wincas Kudirka didelį wargę kentė, todėl "Vienybė" ir "Lietuva" rinko aukas ant jo naudos; dėl stokos pritarimo kitų, aukų nesurinko wienok nė 100 dol. Welionis "Kardas" tiegiu atskė, kad terp musų tautiszkių darbinjkių negali atsirasti užsilpnusių ant wisuomenės paszelpos, Wieuas gi "dwasizkas wadowas", dažinojes, kad wienas isz "Lietuvos" skaitytojų ant paszelpos szitam musų darbinjkiui paakawo \$1, ne norėjo duoti kwitelės ant atlikimo welykinės. Mat terp mus yra ir toki neilės mokytojai.

uaresztuotas daugpatys.

Mieste Cincinnati, Oh. suaszlawo paeinantį isz maskolizmos Lietuvos Joną Martinkaitį daugpatystę ir už wagtystą isz zabeno į Milwaukee Martinkaitis gyweno Milwaukeej su kokiu no iriszke, dirbo Stowellio dirbwese. Paėmęs isz namų wisus pinigų \$1500, paliko ant moteriszke su waikais be cento, o pats iszdumė į Cincinnati, kur jį suaresztawo. Martinkaitis Maskolijoj turi paciją; tai jeigu jis su ta moteriszke, su kuria gyweno Milwaukeej ir sulaukė dwejetas waikų, emė szliuobą, tai patekė po sudu už daugpatystę. Tuom tarpu turi jis prawę tik už wagtystą.

Isz Westvilles. Ill.

8 d. gruodžio, bekasant anglis, uolė czianykszciose kaszse akmuo ir užmuszė lietuvių pinjki, Antanę Petrąitį. Ku likosi iszkilmingai su mizszioms ir su muzika palaidotas, Welionis prigulėję ir draugystę Nekalto Prasiėdimo Panelės Szawencziusios. Paėjo isz Kauno gub., Reseinių paw., Nemokszty parapijos, Welnalių sodžiaus. Wi su pažįstamų ir giminių praszome atsidusti už jo duziją.

A. Jakutis.

Isz Grape Creek. Ill.

Czianykszciose mainose likosi užmuszias 27 d. gruodžio lietuvis Antanas Kupranis. Mat jis per neatsargumą prisiartinio prie patrono ir szuwis jį pagawo ir užmuszė. 29 d. gruodžio likosi palaidotas; ant laidotuwių ne daug žmonių dalywawo, kadangi tą dieną buvo nepakencziams szaltis. Ant palaidojimo unija paskyrė \$65. Welions buwo 32m. amžiaus. Wos 8 mēnesiai kaip pribuwo į Ameriką. Paėjo jis isz Kauno gub., Wabalinjki parapijos, Zagony sodžiaus. Czia turėjo broli, o seserį Chicagoj.

E. H.

Isz Lawrence. Mass.

15 d. gruodžio dirbtuwės Merrimac Paiper Co. likosi užmuszias lietuvis Antanas Klinga. Welionis paėjo isz Kauno gub. Panewžio paw., Isgalaukių sodžiaus. Amerikoj iszgyweno jis 4 metus ir 6 mēnesiai. Lietuwoj paliko paciją su 3 waikelij. A. a. Klinga prigulėję prie czianykszcios Szw. Lauryno lietuwiszkos draugystės, kurios kasztais 17 d. gruodžio likosi gražiai palaidotas. Jeigu kas isz welionio giminių norėtu ko apie welionį daziūniti, tesikreipia ant szito anttraszo: Jonas Smoletis. 164 Valley st. Lawrence, Mass.

Dr. Szw. Lauryno.

Isz wisur.

Berlyne, ant Frankfurto geležinkelio stacijos susimuszė du trukai, prie ko 18 žmonių likosi sunkiai apkultų.

Anglisziskas garlaiwys Borghese, užkluptas baises wēstros, ties Cap Finisterre, susidaužė. Prie to 22 žmonės prigirė, 9 gi pasikė iszsigelbėti.

Hamburgo ir Bremes pasażierinių laiwy kompanijos pakėlė prekę keliones isz Amerikos į Europą ir atgal: dabar teip wadinamu zwishendeku kelionė bus po 160 markių nuo žmogaus.

Smarius žemės drebėjimai atlankė apskritį Achalkalaki, ant Kaukazo, kurie iszgirowė wisai 11 kaimų. Prie to prazuwo 1000 žmonių; tulose wietose pasidarė gilus plysziai ir ašerai.

Kaime Ilok, Slawonijoj (Wengrijoj) waziūojant į szliubę weselinkams, nuo kelio bėganczio prie augzsto upės Dunajaus kranto, trys wēžiniai nusirito nuo kelio į upę. Prie to 16 žmonių prigirė, o terp tų ir abudu jau nawedžiai.

15 d. lapkričio, laike smarkios wētros sudėgė ant Britiszko kanalo Hamburgo pasażierinis garlaiwys Patria ir paskendo. Dabar minėti garlaiwį iszkėlė nuo jurių dugno, bet jis tuojaus wēl nugrimzdo; prie to prigirė 5 žmonės.

Tuluose Anglijos krasztuose, dėl stokos anglių, atėjo uždaryti daug dirbtuwų. Mat Anglijos randas iszperka anglis dėl karizkos laiwyne ir wēka jas į wisokias anglių stacijas parengtas angliszkoze waldybose. Per tai mat dirbtuwėms truksta anglių.

Meksike, aplinkinėse San Luis Potosi, netoli Texaso rubeziaus, wietoj ne waisingo, neturincioj wandens, užtiko labai turtingus aukso plotus, į kuriuos isz wisų krasztų renkasi dabar aukso jieszkotojai, tikėdami greitai čia pralobti.

Netoli Genewos, Szweicarijoj, nuslinkė nuo kalno uolos ir akmens iszgirowė Bellagardė tunelį, turintį 1500 pėdų ilgio. Tuom laiku, kada tas atsitiko, per tunelį bėgo trukis, kurį griuwan-czioms sienos isz dalies sudaužė. Prie to daug pasażierių likosi užmuszty ir suzeistų.

Azijatiziskas maras apsirowezė m. Sao Paulo Brazilijoj. Lygiai mieste kaip ir jo aplinkinėse buwio juo diktai apsigimę; isz apsigirusių didesnė pusė pasimirė. Ta baisi liga pasiekė jau ir Filipinų salas: amerekonų užimtame

mieste Manilėj pasimirė du žmonės nuo maro; bent apie tiek žino, isz tikro mirėčių galėjo but daugiaus, tik jas galėjo paslėpti nuo amerekonizskų waldžių akių.

Kongo wiespatystėj (priguli Belgijai) wiename apskritij, negalėdami pakelti didelių mokesczių, gywentojai atsisakė juos mokėti. Randas iszsiuntė kariauną susidedanczią isz czia-buwų. Ta kariauna teip gražiai darbowosi, kad iszdegino 14 kaimų, iszjpowė 60 žmonių ir kaip sako, kunas sawo papjautų brolių suwalgė.

Wienas isz labiausiai iszsiplatiniusių kasdieninių laikrasczių iszeinanczių mieste Cape Town (pietinėj Afrikaj) "The Cape Time", parengė prie redakeijos garsią garinę szwilypnę. ant apreiszkimo miesto gywentojams, jeigu redakeija gawo kokius swarbius telegramus: kaip tik ateina su swarbiomis žiniomis telegramai, tasyk parengta szwilypnė pradeda teip baisiai szwilti, kad jos balsą girdi wisame mieste. Ant to balso susirenka gywentojai ir redakeija ir perka anuos specializskus su swarbesnėmis žiniomis telegramus.

Del menko uždėrimo pasirodė, kad gywentojai wienos walszcziads Morostar komitato Wengrijoj negali szj metų užmokėti prigulėčių nuo jį wieszpatystės idą gawo didelių mokesczių. Randas nepaisė ant wargio gywentų padėjimo ir atsiuntė zakunįkus užgrėbti daiktus. Gywentojai wienok patiko juos su dalgiai ir szakėms ir iszwaikė. Jie pasitraukė, bet į porą dienų atėjo jau su pulkų ginkluotų žandarų. Gywentojai wienok ir priesz tuos iszejo su dalgiai. Užgimė smarkus muzsis, kuriame kelios desztintų žmonių likosi sunkiai suzeistų. Pergalėję žandariai suaresztawo daug kaimiecių, kitų paėmė puodus, paduszkas ir kitokius reikalingus žmonėms daiktus.

Pagal szizmetinį suskaitymą, Iszpanijoj yra 18 milijonų gywentų; tame skaitliuje 8726 519 žmonių ne turi nė jokio užsiėmimo; tame be užsiėmimo žmonių skaitliuje yra 6700000 moterų, isz ko matyt, kad iszpaniszkos moterys yra didelės tinginės. Iszpanijoj yra 82227 profesionalizskų elgetų, taigi didesnis nuozimtis negu Lietuwoj, nors ir musų tėwynėj jų ne truksta; 64000 žmonių gywana isz rando paszelpos. Urėdnijų Iszpanijoj yra 97247, kunigų ir zokonių 45328, zokonių 28 548; žemdarbių wyrų ir moterų yra 4861932. Nemokanczių rasyti nė skaityti yra 6104470 žmonių. Buwo wienok laikas, kada Iszpanija prigulėjo prie galingiausų ir apszwieszcziųjų wieszpatyszczių.

Mieste Jelce, Maskolijoj, dwi jaunos 15 m. merginos gywananczioms kaiminystoj iszsiprasžė nuo tėwų dalelėdami ant pasiwaicszcziujimo. Mergaitės wienok, iszejusios isz namų, ilgai ne grįžo. Pasirodė, kad jos, dažinojusios isz laikrasczių, kad po wisą Maskoliją renka aukas ant pietinės Afrikos burų naudos, užimanė pacios sawę paukaukti ir keliauti į Afriką kaip paszautų burų dabofojos. Mergaitės iszpirko jau ir geležinkelio tikietus į Peterburgą ir sušėdusios į wagoną, laukė, kad trukis iszeis. Iszwaziūoti wienok nepasisekė, kadangi pasigėdė tēwai, pradėjo wisur jieszkoti prapuolusių ir ant galo dasiklausę, kad matė merginas ant geležinkelio stacijas, dar į laiką atėjo ir waicszcziadami su žandais po wagonus, wiename isz jų užtiko persigandusias mergaites. Žinome, kad tēwai neleido jų keliauti į pagelbą burams.

Isz paskutinio Prancuzijoj žmonių suskaitymo matyt, kad czia kas metas skaitlius gimimų mažyn; isz to prancuzai labai nusimingė, kadangi, besidauginant smarkiai skaitliui gywentų kitucose krasztuose, o neaugant jų skaitliui Prancuzijoj, ji ant ga-

lo atisars eilėse antro skyriaus wieszpatyszczių. Teisybė, sulygiant su 1897 m. skaitlius gywentų pasidaugino ant 33860, bet tas pasidauginimas paėma nuo sumažėjimo mirėčių skaitliū, o ne nuo pasidauginimo užgimimų, kurių buwo mažiaus negu 1897 m. Per wisą laiką nuo 1889-1899 m. tik trijuose metuose skaitlius mirėčių perwirszyjo užgimimus. 1897 m. skaitlius užgimimų buwo ant 6479 mažesnis negu 1896 m., o 1898 m. ant 15 184 mažesnis negu 1897 m., bet kad paskutiniuose metuose mirėčių skaitlius žymiai pasimažino, tai ant galo wis gi gywentų skaitlius truputį pasididino. Per paskutinį deszimtmjetį skaitlius gywentų Prancuzijoj pasidaugino ant 283403, arba wos ant 0,74 ant kiekwieno 1000 gywentų. Per deszimtmjetį nuo 1879-1889 m. pasidauginimas gywentų buwo po 2 ant kiekwieno 1000 žmonių. Pereituose metuose ant 1000 gywentų buwo 22.1 gimimų, o mirėčių 21.2.

Nuo komiteto naujos parapijos Chicagoje.

Kaip pereitame "Lietuvos" numeryje buwo pagarsyta, subatoj atsiuwo susirinkimas reikale įkurimo naujos parapijos. Susirinko lietuvių pilnutėlė salė ir kada tapo paduotas užklauzimas: ar yra reikalinga Chicagoj antra lietuwiszka parapija? Wisi wienbalsiai pritarė, kad reikalinga ir wisi sutiko remti jos reikalą pinigais pagal sawo iszgalę. Priežastis, dėlē kurių antra parapija yra reikalinga susirinkusieji nurodė sekanczias: kad gywanantiems wakarinėje miesto dalyje yra per toli waziūnėti į bažnycią ant Bridgeport, "tānkiai pasiūlėnį į bažnycią ir paskui tenka per pamokslą iszgirsti koliojumus, kad bediwėjų ant misijų nematyti, tiktai pamokslų ateina klausyti!! Didžiausias wargas yra su mažais waikais: motinos ne wisada turi laiko eiti su waikais į bažnycią; teip pat į moksleinį waikams per toli, ir Bridgeporto moksleinė lietuvių waikams notinkanti, kadangi ten lenkės pawerczia kudiški lenkus, isztatūina. Szios dienos lietuwiui pradeda jau suprast reikalą nusikratyti lenkiską kailį, kuriuom tuli musų dwasizski wadowai juos apwilko. O swarbiusia priežastis, kurios dėl reikalinga kita parapija—yra netikusi parapijos administracija, ne atsakantis sunaudojimas parapijonų aukų. Užmanytojai antros parapijos geidžia turėti tokią parapiją, kurioje butu žmoniškesnė twarka ir rėda pagal Diewo prisakymus.

Ant pereito susirinkimo tapo paskirtas komitetas isz 7 ypatų, kurio uždutė padaryti planą: kokiu būdu naują parapiją pradėti, kur statyti bažnycią, ar gatawą pirkti, už kiek ir tt? Minėtas komitetas, pagal sawo iszgalę apdirbo pradžiū plano, ir dabar kwiečia antrą didelį susirinkimą į apatinę Pulaskio salę, 800 S. Ashland av. terp 17 ir 18 ul. ant 7:30 wal. subatos wakaro, 13 d. szio mēnesio, ant kurio užkwiečia wisus lietuwių Rymo katalikiszko tikėjimo kuo skaitlingiausiai susirinkti, iszklausyti komiteto raportą, ir paduoti sawo nuomones kaslink naujos parapijos. Tikimės, kad su Diewo pagelba musų pradėtas darbas weikiai įsikūnys, nes žmonyse matyti geras noras.

KOMITETAS.

Pajleszkojimai.
Wargamistra, neseniai pribuwas isz Lietuvos, 20 metų senas, žinantis wisas bažnytnis apieigas, pajleszko wietos. Adressas:

Jonas Petkunas,
144 S. Green St., Baltimore, Md.
(12-1)

Pajleszkau Antano Tribulo, isz Pozkeczų kaimo, Pakrojaus parap., Panewžio paw., Kauno gub. Jis pats, ar kas kitas, teiksia duot žinį ant adreso:

Jonas Wenslowas,
Box 7, Seatonville, Ill.

Pajleszkau sawo brolio Vinco Petkeviczius, Vilniaus gub., Traku paw., kalno Paperczių. Jis pats ar kas kitas teiksia duot žinį ant adreso:

Dominik Petkevicz,
Box 88, Weymouth, Mass.

Pajleszkau sawo draugo Fr. Waike-wicziaus, Kauno gub., Szaulių paw., Szaukėnų miestelio. Jis pats ar kas kitas teiksia duot žinį ant adreso:

Fr. Wirszius,
Box 299, Brockton, Mass.

SENŲ GADYNIŲ Isnyke gyvi sutvėrimai.

Pagal Hutchinsona.

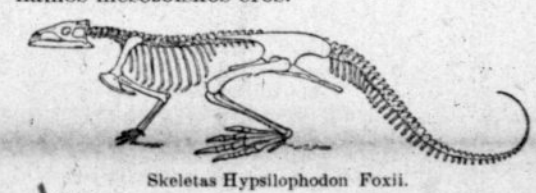
(Tasa.)

Dinosaurius Compsognathus, paukščiai Archaeopteryx.

Prieš mirtį profesorius Marsh užtikino Amerikoj liekanas mažo dinosauro, nedidesnio už gerai suaugusį gaidį, kuris, kaip matyt ant jo kojų kaulų sudėjimo, galėjo šokinėti. Tam dinosaurui mokslinčias davė vardą *Hallopus* (isz greikiskos kalbos: *hallomai* reiškia šokinėti ir *pous*—koja).

Ant salos Wight, Anglijos pakrantėse, porą metų atkasė pilną skeletą žingėdaus dinosauro, kuriam mokslinčias davė vardą *Hypsilophodon*. Jis priguli prie mažesnių dinosaurų: isz visų iki šiol pažįstamų dinosaurų už šitą mažesnis tik *compsognathus* ir *hallopus*. Gyveno jis ant žemės laike twėrymosi veldiški žemės sluogsnių arba pabaigoj teip vadinamos mesozoiskos eros.

Skeletas Hypsilophodon Foxii.

Šitie dinosaurai stovėjo ant žemesnio laipsnio nors gyveno drauge su stovinčiais ant augštesnio laipsnio to paties skyriaus sutvėrimais.

Liekanas ir tai pilno skeleto rodo netoli Burns urvo, ant salos Wight. Galva turi daug ypatybių panašių į krokodilų ir driežų galvą, bet panėseni į driežą. Gyvuoys tas turėjo ne daugiaus kaip keturias pėdas ilgio. Dantys, isz savo pavidalo ir įsodinimo panašūs į driežų dantis: viršunes jų iskarbuotos smulkiai ir panašūs į dantis iguanodontų. Paskutinės kojos daug ilgesnės už pirmutines, užbaigtos keturiais pirštais, penktasis gi yra sunykęs. Pirštai užbaigti smailiais

Hypsilophodon Foxii.

užsirietusiais nagais; isz ko matyt, kad su jų pagelba gyvuoys galėjo kabintiesi į uolas ir gal į laiptoti į medžius. Smarkiai suplota uodega parodo, kad jis galėjo gerai plaukti vandenyj. Akys buvo didelės, apsaugotos žiedais isz kaulinių akstinių arba isz teip vadinamų sklerotikaliskų kaulinių uždangų, kokias turėjo ichtyosaurai ir turi dabar tulos paukščio giminės. Isz to matyt, kad hypsilophodonai galėjo gerai matyti lygiai is arti, kaip ir toli.

Užbaigsiame dinosaurų peržvalgą aprašymu neseniai surastų Amerikoj liekanų dinosaurų. Swarbiausi isz tų, verti paminėjimo yra *Hadrosaurai* ir *Dryptosaurai*. Kaip matyt ant pilno, surasto štetė New Jersey skeleto hadrosauro, tasai sutvėrimas turėjo 26 pėdas ilgio; pritupes gi ant uodegos ir paskutinių kojų turėjo 13 pėdų augšči. Taigi kaslink didumo, jis uogavė vienoje eilėje su surastu Belgijoj iguanodontu.

Nugarkaulio sapariai ant: kaklo buvo mažesni, o uodegos link ejo vis storn, storiusi gi buvo pradžioj uodegos, paskui ejo vėl mažyn; isz viso kaulų sudėjimo matyt, kad hadrosaurai turėjo uodegą neįspasakto tvirtumo; nesilpnas turėjo but ir visas šitas sutvėrimas, dėl ko jam davė vardą hadrosaurus (isz greikisko: *hadros* reiškia tvirtą, ir *saurus*—driežą). Kaulai pirmutinių kojų pilni, pečių gi kaulai turi 23 colius ilgio. Pirmutines kojas gyvuoys galėjo mētyti į visas pu-

ses kaip žmogus rankas. Kaulai paskutinių kojų buvo daug didesni ir tvirtesni. Kulšiniai kaulai turėjo 41 colį ilgio. Tie kaulai viduryj tušti. Hadrosaurai vaikščiojo pasiremami ant paskutinių kojų; vaikščiojo jie lygiai gerai ant sauszenio, kaip plaukinėję ir vandenyj. Maitinosi augmenimis, ypač gi medžių lapais.

Kitas is surastų tuose jau krasztuose dinosaurų, kurį praminė wardu *Dryptosaurus*, buvo beveik lygaus didumo ir jis prigulėjo prie draskanczių, wienų is baisesių tų seniai praėjusių gadynių sutvėrimų.

Ar dinosaurai gimdė gyvus waikus, kaip žindant žvėrys, ar dėjo jie kiaušinius kaip šios dienos paukščiai ir reptilijos arbavabalai, tas klausimas galutinai ne išristas, terp mokslinčių kaslink to nėra wienokios nuomonės. Buckland oolito šmote rado reptilijų kiaušinius, kuriuos laiko už kiaušinius dinosaurų, kadangi mat toje wietoje rado diktai dinosaurų kaulų. Kitų wienok mokslinčių nuomonė

Uolos šmotas su reptilijų kiaušiniiais.

ne sutinka su Bucklando pažiūroms: kiti ne užgina, kad dinosaurai galėjo dėti kiaušinius, kaip ir šios dienos žemesnio laipsnio sutvėrimai, tik nesutinka darodymus Bucklando priimti už užtenkančius, kadangi surasti uoloi kiaušiniai gali prigulėti ne dinosaurams, bet kitokioms tų laikų reptilijoms, kokių senose gadyne buvo daugiaus skyrių negu dabar.

Isz dabr gyvuojančių sutvėrimų prie reptilijų priguli tik šitie kieturi gyvuočių skyriai: krokodiliai, driežai, žalčiai ir želvės; seniai praėjusiose gadyneose skyrių buvo daugiaus, bet kitų skyrių sutvėrimai isnyko nuo žemės paviršiaus. Kodėl jie isnyko, kokios priežastys išnaikino tą seniai praėjusių amžių gyvybę, tikrai ne galima pasakyti, nežinia kodėl isnyko tulos augmenų ir gyvuočių veisles o jų vietoj užstojo kitos, rodosi silpnės uš isnykusias. Klimatiskas skirtumas, geografinis kraszo padėjimas, kova už maistą buvo teip gerai anuose prieš amžių amžius buvusiuose laikose kaip yra ir dabar, po jų įtekme yra visa organiska musų žemės gyvybė. Liekanos wienok randamos senuose žemės sluogsniuose parodo, kad kiek wiename laiko perijode valdė gyvybė teip vadinamos progresu arba pirmėngystės tiesos, pagal kurias tuluose laiko parijoduose atsirado augštesnio laipsnio sutvėrimų tipai, kurie istumė, apsilpino wiespatavusius pirmiaus žemesnio laipsnio gyvuočius, kaip kada istumė ir apsilpino juos is dalies, kituose gi atsitikimuose išnaikino suvisu čielus wiespatavusių gyvuočių skyrius. Bet kodėl, paveikslan, dinosaurai isnyko suvisu, o krokodiliai užsiliko iki šiai dienai—ant to klausymo prie šia dieninio mokslo stovio ne galima atsakyti, bet klausymas tas gal but išristas ateitėj, kada pereitų laikų gyvybė bus geriausiai istirta, kada mokslas augšciaus pakils. Jis ne stovi ant wietos, bet kyla; ne pereina metai, kuriuose tirinėtojai nieko ne pridėtu prie budavones mokslu wadinamos.

Šia dien visi žino, kad amžių bėgyje wietą žemesnių gyvuočių tipų užėmė augštesni: laikuose trečiaeilinės eros arba teip wadinamos kenozoiskos eros atsirado žindanti žvėrys terp gyvuočių užėmė pirmutinę wietą, o wiespatavusios priestai reptilijos likosi nustumtos ant antros wietos.

Paukščiai senų gadynių.

Elliniuose žemės sluogsniuose ne daug randa paukščių liekanų; todėl ir pažintis apie isnykusias prieš amžių amžius ant žemės gyvenusias paukščių gimines, veisles ir atmainas ne pilna; ta dalis mokslinčiams iki šiol toli ne užtektinai pažįstama. Kitaip wienok ir buti ne gal, kadangi paukščiai, galėdami lakioti, pasikeldami ant oro, gali apisaugoti nuo daugelio tokių nelaimių, prie kurių vaikščiojant arba plaukinėjant gyvuočiai simtais prazuwa. Jeigu paukščiai užbaigia gyvenimą ant vandens, tai turėdami kįną uždengtą plunksnomis, taigi lengvą, ne skęsta, bet plaukinėja toliaus ant vandens paviršiaus, kol kunas su visu ne supuwa arba kol jų nesudrasko alkani vandenių gywentojai.

Kada pirmą syk ant žemės atsirado paukščiai arba, kitaip sakant, kada tos reptilijos, kurios yra paukščių pratėviais pirmiausiai apžėlę plunksnomis, įgawo sparnus ir visame pasidarbė panašioms į paukščius. Ant to šios dienos mokslinčiai ne turi dar atsakymo—tas klausimas pasilieka šrišimui ateinančių gentkarčių mokslinčiams. Rods mokslinčias Huxley tvirtino, kad paukščiai paėma nuo dinosaurų, bet su ta nuomone ne sutinka kiti mokslinčiai; kiti tvirtina, kad lygiai pterodaktyliai, kaip ir paukščiai gali paeiti nuo wienų ir tų pačių pratėvių, prie ko wiena nuo tų pratėvių paeinanti giminė įgawo lakiojimai plėvės prie pirsių pirmutinių kojų, kita gi dalis apžėlė plunksnomis. Persikeitimai wienų gyvuočių formų ir kitas atsiuwa labai palehwa, keičiasi is palehwo atsikiros kuno dalys ir ant galo pasidarw pilna atskira forma; pterodaktyliai todėl galėjo buti, teip sakant, gamtos bandymas is reptilijų padirbti paukštį, kol ant galo ne atsirado tikras paukštis.

(Toliaus bus.)

